

In memoriam emeriitprofessor Karl Kull

03.03.1930–23.03.2021

23. märtsil lahkus meie hulgast emeriitprofessor Karl Kull, tunnustatud kirurg, teadlane, eeskuju ja õpetaja paljudele kolleegidele.

Karl Kull sündis 3. märtsil 1930 Pärnus. Ta õppis Pärnu 8. Algkoolis ja seejärel Pärnu 1. Keskkoolis, mille lõpetas 1949. aastal. Samal aastal astus ta Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonda. Ta ise on meenu tanud, et arstiks õppimise soovi oli talle sisendanud ema. Ülikooliaastatel tundis Karl Kull esialgu huvi neuroloogia vastu, kuid kutsumus aktiivsema tegevuse vastu viis ta kirurgia subordinatuuri. Tartu Riikliku Ülikooli lõpetas ta *cum laude* 1955. aastal.

Ülikooli lõpetamise järel läks dr Karl Kull tööle Hiiumaa Rajooni Haiglasse, kus tuli töötada günekoloogi ja kirurgina ning lisaks rajooni tervishoiuosakonna juhataja ja kohtumeditiini eksperdina. Sellel perioodil viibis ta paarinädalasel väljaõppel Tallinna Vabariiklikus Onkoloogiadispanseris, kus tekkis tõsine huvi onkoloogia ja onkokiurgia vastu.

1956. aastal abiellus Karl Kull oma günekoloogist kursusekaaslasel Viivi-Juta Tõllassoniga. Perre sündisid tütar Anne, kellest sai õpetaja, ja poeg Ants, kellest sai jurist.

Aastatel 1957–1962 töötas dr Karl Kull Tapa Haiglas kirurgiaosakonna juhatajana ja ka rajooni onkoloogina. Lisaks üldkirurgilistele ja traumalõikustele hakkas ta seal opereerima ka seedetrakti, günekoloogilisi ja rinnanäärme kasvajaid.

1960. aastal viibis dr Karl Kull 5kuulisel täiendusel Tallinna Vabariiklikus Onkoloogiadispanseris, kus omandas teadmisi kasvajate diagnoosimisest ja ravist ning õppis uusi operatsioonimeetodeid. Kuna

omandatud oskusi oli operatsioonide vähesuse tõttu Tapal raske rakendada, soovis dr Kull leida töövõimalusi Tallinnas või Tartus. Abikaasa soovil valiti Tartu. 1962. aastal asus dr Karl Kull tööle Toome Haavakliinikusse lastekirurgia osakonna juhatajana, kus omandas ka lastekirurgi oskused. Aasta hiljem läks ta tööle Toome haavakliiniku üldkirurgia osakonda, kus sai opereerida rohkem vähihaigeid.

1965. aastal avati Toome haavakliinikus Eesti esimene veresoontekirurgia osakond ja dr Karl Kull määrati selle juhatajaks. Paralleelselt tööga veresoontekirurgina jätkas ta vähihaigete opereerimist. Samal ajal astus ta mittestatsionaarsesse aspirantuuri ja kaitses 1968. aastal kandidaadiväitekirja „Translumbaalne aortograafia ja vererõhu mõõtmine otsesel meetodil aordi niudearterite aterosklerootiliste kahjustuste diagnostikas“.

1971. aastal koliti Toome haavakliinik uude haiglahoonesse Maarja-

mõisas. Dr Karl Kull määrati seal II kirurgiaosakonna juhatajaks. Samal ajal jätkas ta poole kohaga tööd veresoontekirurgia üksuses. Oma mälestustes kirjutas ta, et kirurgiaosakonna juhatajana hakkas ta veelgi intensiivsemalt tegema suuri onkoloogilisi operatsioone mao-, söögitoru-, pankrease-, jämesoole- ja pärasoolevähi korral.

Seoses onkoloogiavõrgu arendamisega otsustati kasvajate kirurgiline ravi Tartus koondada onkoloogiadispanserisse ja dr Karl Kull kutsuti sinna kirurgiaosakonna juhatajaks. Tööd alustas ta seal 6. märtsil 1973. aastal. Esmalt läks ta kahekuulisele spetsialiseerumiskursusele N. Petrovi nimelisse Leningradi Onkoloogiainstituuti. Seejärel asus dr Kull aktiivselt opereerima vähihaigeid ja dispanseris selleks vajalikke ümberkorraldusi looma. Suurendati osakonda ja operatsiooniplokki ning avati intensiivravipalat.

1974. aastal kutsus dr Toomas Sulling dr Karl Kulli kui kogenud veresoontekirurgi tegema kaht esimest koronaaršunteerimise operatsiooni Eestis. Operatsioonid õnnestusid ja edasised operatsioonid tegi juba dr Toomas Sulling oma meeskonnaga.

Praktilisele onkokirurgi tegevusele lisandus õppetöö. Ajavahe- mikul 1975–1980 õpetas dr Karl Kull Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonna sünnitusabi ja günekoloogia kateedris dotsendina onkogünekoloogiat. Aastatel 1980–1997 õpetas ta radioloogiat ja onkoloogia kateedris onkokirurgiat ja -günekoloogiat, esialgu dotsendina, 1992. aastat professorina.

Professor Karl Kulli peamised teadusuuringute valdkonnad olid veresoontekirurgia ja onkoloogia. Veresoontekirurgiast avaldas ta 56

publikatsiooni ning onkoloogiast – peamiselt seedetrakti pahaloomuliste kasvajate diagnostikast ja ravist – 79. Professor juhendas kolme doktoranti, kellest üks kaitses doktoritöö edukalt.

Kirurgilise onkoloogia osakonna juhataja töö lõppes 1999. aasta lõpus, kui loodi Tartu Ülikooli Kliinikum ja hematoloogia-onkoloogia kliinik. Aastatel 2000–2015 töötas professor Karl Kull Tartu Ülikooli Kliinikumi onkokirurgia osakonna konsultandina. Oma põhierialaks pidas professor onkokirurgiat ja töötas sisuliselt kogu elu selle eriala arengu nimel.

Professor Karl Kull on autasustatud ENSV teenelise arsti aunimetusega (1987) ja Eesti Punase Risti I klassi teenetemärgiga (2001). 2003. aastal valiti ta Tartu linna aukodanikuks ja Tartu Suurtähe kavaleriks, Tartu Ülikooli Kliinikumi preemia sai ta 2005. aastal ja 2012. aastal anti professorile Eesti Rahvuskul-

tuuri Fondi allfondi, professor Uno Sibula fondi stipendium väljapaistva tegevuse eest kirurgia arendamisel Eestis. Professor Karl Kull on autasustatud ka Tartu Ülikooli suure medaliga ning arstiteaduskonna medaliga.

Professor Karl Kull oli karismaatiline inimene, väga laia haardega teedrajav kirurg, paljude operatsioonimeetodite juurutaja ning kompromissitu võitleja vähihaigete tervise eest. Teda iseloomustas täielik pühendumine koos pideva enesetäiendamisega.

On kirurge, kes on palju lugenud ja kel on hea ülevaade kirjandusest. On kirurge, kes on väga osavad käelises tegevuses, ning on kirurge, kes soovivad avastada pidevalt midagi uut ja seda töösse rakendada. Professor Karl Kull oli ainulaadne, sest temas olid kõik kolm osapoolt võrdselt esindatud.

Onkokirurgiale täielikult pühendunud inimesena inspireeris

professor mitme põlvkonna kirurge. Väga paljud Eesti kirurgid on käinud ülikoolipäevil tema loengutes ja praktikumides, assisteerinud teda õpingute ajal, spetsialiseerumise või täienduste käigus. Nad saavad pidada ennast uhkusega professori õpilasteks.

Jääme hea sõnaga mäletama professor Karl Kulli, suurepärast kirurgi, kolleegi, õpetajat ja inspireerijat.

Kolleegid Tartu Ülikooli Kliinikumi kirurgilise onkoloogia osakonnast, Tartu Ülikooli Kliinikumist, Tartu Ülikooli Kliinikumi hematoloogia ja onkoloogia kliinikust, Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkonnast, Tartu Ülikooli hematoloogia ja onkoloogia kliinikust, Eesti Kirurgide Assotsiatsioonist, Eesti Onkoloogide Seltsist, Tartu Kirurgide Seltsist